

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI EFESO-SATZI

Withataantsi

1 ¹ Naaka Pablo, Ityaantani Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, irootaki inintakaa-kinari Pawa. Awirokaiti nosankina-yitzini pikaratzi yasiyitaami Pawa, pikimisanta-nairi Jesús Saipatzii-totaari anta Efeso-ki.^a
² Onkawintha inisironkata-jyaami Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi, ari inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Itasonka-winta-siritantzi Saipatzii-totaari

³ Thami antharowinta-jyaari Pawa, iriritari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki tasonka-winta-siritairi ityaanka-kairi Saipatzii-totaari ipoñaakaro inkitikinta. ⁴ Iriitaki oyosiyita-kayiri pairani tikira-mintha iwitsiki-roota kipatsi, iyotzitaka ari yasiyitai Itomi, kitisiri ankantzi-mota-jyaari, tikatsi inkanta-koitai. ⁵ Oshiki itakoyitakai. Ari okanta ityaantan-takairiri Jesús Saipatzii-totaari, iro opoñaantari itominta-yitai, tima ikowitaika irirori pairani inisironka-yitajai. ⁶ Irootaki awisiryaa-wintanta-piinta-jyaariri Pawa, tima antaroiti ikawintha-yitai, yaapatyaa-yitajai, iro opoñaantari ityaanta-kairi Itako-pirotani. ⁷ Tima oshiki ikawintha-yitai, ipinako-winta-yitajai ikapathain-kamintakai pairani Itomi. Ari okanta ipyaakotan-tairori antayiwitakaro kaari-pirori. ⁸ Ari ikinakairori Pawa, tima yotaniri inatzi, iroopirori onatzii ikinkisiryaaantari irirori. ⁹ Iyotakaa-yiitairo okaratzi ikinkithasiritzi-takari pairani irirori, tikatsi yowityaaroni onkarati yantajiri. ¹⁰ Tima okaratzi ikinkithasiritzi-takari, aritaki onthotyaaqyaa omonkara-yitajyaa. Aririka impiyaji Saipatzii-totaari, ari inkarati impinkathari-wintairi maaroni tzimayita-tsiri inkitiki, aajatzi kipatsiki.

---

^a 1.1 yasiyitaami Pawa = * kitisiriri

¹¹ Ikinkithasiritzi-takaro okaratzí iyotakaa-yitairi iroñaaka. Irootaki iyosiyyitan-tajairi, tima inkasiya-kaitzita-kayiri intyaantajairi Itomi. Tima okaratzí yantayitakiri, irootaki ikinkithasiritzi-takari pairani irirori. ¹² Irootaki imatanta-yitakarori iroka Pawa, onkantyaa nonkimosiriwintantyaariri nokarajíitzi nitayitakaro nawintaa-nakari Saipatzii-totaari. ¹³ Ari pikimiyitakari aajatzi awirokaiti omapoka pikima-kota-wakiri Saipatzii-totaari owakira ikinkithata-koita-paakiro Kamiithari Ñaantsi, pikimisantanaaki. Tima ikasiya-kaita-kamiri pairani intyaankimiri Tasorinkantsi, iriitaki yotakayi-mironi yasiyitaa-tyaami, ari inkantaitaayiiironi inampi-siritan-tyaami. ¹⁴ Tima añakiro ti yookajai Tasorinkantsi, ari ayotziri omapiro Pawa ithotyiiro okaratzira ikasiya-kaajairi. Asi owatyiiro irojatzí itsiparyaaakowintan-tajyaariri ikaratzí ipinako-wintairi irirori yasiyitajai. Irootaki iwisiryyaa-wintan-taityaariri otzimi-motziri iwaniinkaro.

Oyosirita-kaantzirori, oiñaarontzirori aajatzi

¹⁵ Tima nokima-kotakimi tsika pikanta pikimisanta-najiri Awinkathariti Jesús, tsika pikanta pitakoyita-naari ikaratzí yasiyitaari,^b ¹⁶ ti nowashaantiro nopaasoonkita-kowintzimi, namana-kota-piintzimira. ¹⁷ Namaniri Iwawani Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, asitarori waniinka-rontsi. Irootaki nokowa-kotan-tariri iyosirita-kayimi, yoiñaaronta-pirota-jimiro tsika ikanta-kota irirori, ¹⁸ inkinkithasirita-kayimi onkantyaa piyota-kotan-tyaarori iyaakoniintari ikaratzí ikaima-siritairi, piyota-kotan-tyaarori aajatzi owaniinkata-taika iñaakayita-jiriri Pawa yasiyitaari, ¹⁹ piyota-kotan-tyaarori aajatzi antaroiti isintsinka tikatsi kimityaarini. Oshiki onkanta-kaayitajai isintsinka akaratzí akimisantajiri. Tima irojatzí isintsinka ²⁰ ipiriintan-taariri pairani Saipatzii-totaari ikamawitaka, yaanajiri inkitiki, imisaika-wajiri irako-piroriki. ²¹ Ari ikaratajiri Pawa ipinkathari-wintajiri maaroni pinkathari-witachari, jiwawita-chari, tzimawita-chari isintsinka, ompiratan-taniri, maaroni tsika-rika ipaiyitari. Tira apatziro impinkathari-wintairi ikaratzí tzimayita-tsiri iroñaaka, ari inkarati impinkathari-wintajiri tzimayitaa-tsini apaata. Omapiro yanaa-kotantaki, tima pinkathari-pirori inatzi. ²² Tima irijatzi Saipatzii-totaari imatakairi Pawa ijiwatairo maaroni, ikimita-kowaitakari makoryaa-kitzitan-tariri iisaniintani. Irijatzí Saipatzii-totaari ikimita-kaanta Pawa iriimi iitoyita-jyaami ikaratzí kimisanta-tsiri.^c ²³ Iriima ikaratzí kimisanta-yitaa-tsiri, ikimiwaitaka iwathami inatyiiimi Saipatzii-totaari, inampi-siri-yitan-taari. Ithotyiiro isaikaki tsika-rika-payi.

Itakotai Pawa iro awisako-siri-yitan-taari

2 ¹ Iriitakira Pawa owañaayitajimi awirokaiti, tima pairani kimiwaitaka owamaayita-tyiimimi piyaari-piro-siritani. ² Iro

^b 1.15,18 yasiyitaari = * kitisiriri   ^c 1.22 * makoryaa-kitzitaantsi

pantayita-piintakiri tsika ikanta piñaayitziri osaawi-satziiti, pantasi-yitakaro ikantakaan-tziri sintzitakairori tampyainka, iriitakira winthata-kaayitariri atziri-payi impiyathatyaari Pawa. ³Ari akantawitakari pairani maaroni arokaiti, antapiintakiro anintakaa-siwaitari, aniwita-siwaitari aajatzi, irootaki akinkisiryaa-piintakari. Ari akimita-koyiwitakari inkarati iwasankitaitairi. ⁴Iro kantacha Pawa nisironkatan-taniri, oshiki itakoyitai, ⁵yañaakaa-yitai owamaimawitakai kaari-pirori iwañaajiriranki Saipatzii-totaari. (Tima oshiki ikaminthaajimi Pawa, irootaki iwawisaako-siritan-taamiri aajatzi awiroka.) ⁶Tima iwañaajirira Saipatzii-totaari, ari ikimitaa-yitajiri aajatzi arokaiti. Iriitaki kantakaarori atsipa-siritan-taariri Saipatzii-totaari Jesús inkitiki. ⁷Irootaki yantanta-karori maaroni iroka-payi iyotantai-tajyaari apaata oshiki ikaminthaantaki, ityaanta-kairi Saipatzii-totaari Jesús iwawisaako-siri-yitai. ⁸Irootaki piñaantaarori pawisako-siri-yitai pawintaa-yitaari. Iriitaki Pawa kimitakaan-taarori impasita-jyaamiro awisako-siritaantsi, ⁹tira awiroka matironi piwawisaako-sirityaa apaniroini. Ari onkantayaa airo pinkimosiriwinta-siwaitanta. ¹⁰Tima iro iwitsika-yitan-takairi ankimisantajiri Jesús Saipatzii-totaari, antayita-piintainiri kamiitha-yitatsiri, irootaki inintakaayita-kayiri pairani antayitiniri.

Aripirotairi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takiri

¹¹Tima maaroni awirokaiti kaari Judá-iti, ipaiyitzimi noshininka-payi “Kaari totamisitaari.” Iriima iriroriiti ipaita-wakaiyita “Totamisitaari.” Tikatsi ompai-tzimaityaa, tima yantasi-yitakaro koñaanita-tsiri awathaki. ¹²Pinkinkisiryaa-kotyaa, pairani tikira pinkimisantiriita Saipatzii-totaari, ti pintzipa-wityaari Israel-iiti, pinasijiitaka. Ti piyotako-wityaaro ikantakaan-taitsiri, ti piyotako-wityaaro aajatzi ikasiya-kaitairi. Okantawitaka pisaiki kipatsiki, ti piyota-kotiri Pawa, ti piyowityaa aririka pawisakotajimi. ¹³Irooma iroñaaka pikimisantajiri Saipatzii-totaari Jesús, paapatyii-yaari Pawa. Okantawitaka intaina piwawitakari pairani, iro kantacha ikapathain-kawintakimi pairani Saipatzii-totaari, aripaiti paapatyii-yaari Pawa. ¹⁴Ari okanta ikantakaakaro Saipatzii-totaari asaikan-taari kamiitha. Iriitaki kantakaa-karori Judá-iti ishininkatan-taariri kaari Judá-iti, yaakamiithata-wakaa. Tima pairani oshiki ikisaniinta-wakai-yitaka. Irooma iroñaaka kimiwaitaka itantoryaatyiiromi tantotsi onasiyi-witakariri. ¹⁵Tima pairani noshininka-payi ikisaniintakiri maaroni kaari noshininkata, kaari yotakotironi Ikantakaan-taitsiri. Iro kantacha ikimaatsi-waitakaro pairani iwatha Saipatzii-totaari, ipyaa-pithatairi kantakaan-tzirori ikisaniinta-wakaa, ari opoñaanaja yaakamiithata-wakai-yitanaja, okimiwaita-nakaro apononimi atziri ikantanaja iroñaaka. ¹⁶Tima inkamawinta-kayi pairani Saipatzii-

totaari ipaika-kotai-takiri, ari okarata-paaki akisaniinta-wakaa-piintaka, akimita-kaantajiro awamaaki-tyiromi. Tima aparoni akantanaja awathaki aripiro-yitaari Pawa. ¹⁷Iro ikantai-tantari pairani:

Ipokaki, ikamanta-yitajimiro kamiithari ñaantsi onkantyyaa pisaikan-tajyaari kamiitha, tima intaina pisaika-yitaki. Ari ikimitaa-yitakiriri aajatzi saikayita-tsiri okaakiini.

¹⁸Tima iriitaki Saipatzii-totaari kantakaa-karori añaanta-yitaarori akaratajiri awintaari Pawa, tima apintzi inatzii Tasorinkantsi matakayirori. ¹⁹Ti piyotako-wityaari pairani Pawa, ti pishininka-wityaari aajatzi. Iro kantacha pikimiyaari iroñaaka ikaratzi kimisanta-yitziriri, ti pimpasinitzi-motajiri, tima pishininkataari Pawa. ²⁰Pikimiwaita-naaro awirokami pankotsi iwitsikai-takimi. Iriima Kamantan-tzinkariiti aajatzi Tyaantaariiti iriitaki kimitakyya-ronimi kisopatha kiraawiro tsika iwitsikai-takiro pankotsi. Iriima Saipatzii-totaari iriitaki otzinkami.^d ²¹Tima okaratzi iwitsikan-taita-karori pankotsi, kamiitha oosoyitaka, iro iwitsikan-taitarori itasorintsi-pankoti Awinkathariti. ²²Ari pikimiyita-naari awirokaiti pikimiwaitakaro tsika okanta oosoyita kamiitha pankotsi, ari inampi-siritan-tajyaami Pawa.

**Itakotai Pawa iro awisako-siri-yitan-taari
Inkinkithata-kairi Pablo kaari Judá-iti**

3 ¹Irootaki opoñaantari, naaka Pablo, tima yasita-kotai-takina nokinkithata-kota-jimiri Jesús Saipatzii-totaari awirokaiti kaari noshininkata, ²piyojiitzi iriitaki Pawa owakinari nonkinkithata-kaayitajimi, tima antaroiti ikawinthaakimi. ³Tima nosankinata-kimiro kapichiini tsika okanta iñaakai-takinaro kaari iyotako-witaita pairani. ⁴Aririka piñaanatakiro, aritaki piyotajiro okaratzi noyota-kota-jiriri naaka Saipatzii-totaari kaari iyotako-witaitari pairani. ⁵Tima pairani tikatsi atziri yotakowityaaroni yantiri Pawa. Iro kantacha iyota-kayina Tasorinkantsi nokaratzi Notyaankaa-ritzi aajatzi Kamantan-tzinkariiti. ⁶Iroka kaari iyotako-witaita: Yawisako-siritzi-tajyaa kaari noshininkawita aririka inkaman-taitajiri Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús Saipatzii-totaari. Ari iñaakai-tajiri ikasiya-kaita-kiriri Judá-iti, tima ishininkata-wakaiyaa. ⁷Irootaki nomatan-taarori iroñaaka nokinkitha-yitajiro, tima iriitaki Pawa tasonka-winta-siritanari nantantarori okaratzi aawyya-sirita-kainari isintsinka, tima oshiki ikaminthaajana.

⁸Tima naaka yanaa-kotani maaroni yasiyitaari Pawa. Iro kantacha ikaminthaajana naaka, isinitakina nonkinkithata-jiniri Kamiithari Ñaantsi kaari Judá-iti, iro iyotanta-jyaari oshiki itasonka-winta-yitairi

^d 2.20 otzinkami = mapithanthes, tima irootaki mapitatsiri iwitsikai-tzirori pankotsi kanta-kota-chari.

Saipatzii-totaari.^e ⁹Isinita-kinaro noiñaaronta-jiniri okaratzi amanakowitaka pairani yantiri Pawa. Tima iriitaki owitsika-yitakirori maaroni añaayitairi iroñaaka. ¹⁰Irootaki yantanta-karori maaroni iroka, onkantayaa iyotantyaari inkiti-wiriiti pinkathari-yitatsiri yotaniri ikanta Pawa, aririka iñaayitai akaratzi akimisantajiri. ¹¹Tima yasi iwiro ikinkithasiritzi-takaro pairani yantiro, irootaki ityaankan-takariri Awinkathariti Saipatzii-totaari Jesús. ¹²Tima awintaari iroñaaka Saipatzii-totaari, aritaki yaakamiithatai Pawa, airo atharowanta-siri-waitari. ¹³Irootaki nokantan-tamiri: Paamaiyaa okantzi-moniintami = kari okaratzi nokimaatsita-kowintakami. Tima irootaki tharowinta-yitajyaamini awirokaiti.

Antaro itakotaantsi kaari inthotyiti iyotakoitiro

¹⁴Irootaki opoñaantari notyiroowa-sitari Asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, ¹⁵tima iriitaki Pawa asiyitaariri maaroni, ikimita-kaanta-yitai arokayitaji ishininka. Okantawita aroka-rika inkiti-wiri, aroka-rika osaawi-satzi. ¹⁶Nokowa-kota-piintakiri Asitairi, otzimi-motziri owaniinkatan-tyaari, antaro intasonka-winta-yitimi, yaawyaa-sirta-kaayitaimi Itasorinka. ¹⁷Nokowa-kota-piintakiri aajatzi Saipatzii-totaari inampi-siritan-tyaami, tima pawintaa-yitana-jyaari awirokaiti. Pinkimita-kotyaaro pankirintsi parithata-tsiri kamiitha, irootaki paapaikan-tanyakaa itakonka. ¹⁸Irootakira ikimatha-pirotan-tajyaarori ikaratzi yasiyitaari Saipatzii-totaari, okimiwaitakaro antaro onatyiimi itakonka, santha onkaratimi, jinoki onkantyaami, inthompoi onatyiimi. ¹⁹Irootaki namana-kotanta-piintamiri pinkimatha-pirotairo antaro itakotai Saipatzii-totaari, anairo maaroni iyotako-witaitari, irootaki piñaanta-jyaarori ithotyiimi Pawa isaika-siri-pirotan-taami.

²⁰Thami antharowinta-jyaari Pawa, tzimatsiri isintsinka, iriitaki ñaakaayitaironi oshiki anaanakiro okaratzi akamiyitziriri. Airo athotyiro ankinkisiryaa-kotajiro isintsinka aririka añaayitairo okaratzi yantzimo-siri-yitairi. ²¹Thami ankimosiriwinta-jyaaro okaratzi yantakaa-kiriri Jesús Saipatzii-totaari, aajatzi okaratzi yantzi-motairiri awintaa-yitaariri. Ari inkimita-jyaari inkarati ancharini-yitajyaari, irasi iwiro aajatzi intharowinta-jyaari irirori. ¡Omapirowí!

Owichaa ikantakaa-yitajai Tasorinkantsi

4 ¹Aritakira okantayitakari, tima yasita-kotai-takina nokinkitha-kotajiri Awinkathariti. Irootaki nonkantan-tyaamiri: Panta-piinta-jiniri ikowakaa-yitajimiri, tima ikaima-siritani pinayitatzii. ²Tsinampa pinkantajyaa, amatsinka pinkantajyaa, kisasiwaini pinkantajyaa pintakota-

^e 3.8,18 yasiyitaari = * kitisiriri

wakai-yitajyaa. ³Piñaa-sintsi-yitajyaaro pijata-kayiro pisaiki kamiitha, tima iriitaki Tasorinkantsi owichaa-wakai-yitaamiri. ⁴Okimiwaitakaro aparoni akantanaja awathaki, tima aparoni ikanta Tasorinkantsi. Ari okimitari aajatzi aparoni okanta ikasiya-kaayita-jimiri Pawa piyaako-niintajiri. ⁵Aparoni ikanta Awinkathariti, aparoni ikanta akimisantajiri, aparoni ikanta akiwaawintaari. ⁶Aparoni ikanta Pawa, iriitaki Asiyitairi maaroni. Iriitaki pinkathari-winta-yitajiri maaroni, ithotyiiro inampi-siri-yitanta maaroni. ⁷Iro kantacha, onasiyitaka imatakaa-yitairi Saipatzii-totaari itasonka-winta-yitakaira. Okimiwaitakaro ompaityaami impasiyita-kairimi. ⁸Irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitzi:

Owajinokaja, jiiwayitairi yiitsinampaakiri owayiri-witakariri.

Tima okaratzi yaapithatan-takiri, ipasiyitaari iwayiriti.

⁹¿Paitama ikantan-taitari: “Owajinokaja?” Irootakira ikantan-taitari, tima yitapaintaro ipoka-paintzi aka osaawiki kipatsiki. ¹⁰Tima ikaratzi oshaawiinkain-chari kipatsiki, irijatzi owajinokaa-chari yanaa-pirotajiro ojinokitzi inkiti, irootaki ithotyaa-tarori isaikan-taaro maaroni tsika-rikapayi. ¹¹Iriitakira tasonka-wintan-tayitaa-tsiri okanta Atyaankaa-ritan-taari aroka-payi. Tzimatsi Kamantan-tzinkari-tatsiri. Tzimatsi pasini kinkithata-kaanta-najirori ñaantsi yawisako-siritan-taitari. Tzimayitatsi pasini jiiwayita-najiriri kimisantzinkari, tzimayitatsi aajatzi yomitaan-taniriiti. ¹²Ari ikantayitaari maaroni yokaiti, iriyyitakira yotakaa-yitajirini inkarati yasiyitaari Saipatzii-totaari tsika inkantyya yantawaitainiri, inkini iwitsika-sirita-kaayita-jyaari, inkimitan-tajyaarori iwathami Saipatzii-totaari inatzii. ¹³Irojatzii añaanta-jyaarori ayotako-pirotajiri Itomi Pawa, onkimita-jyaaromi awichaa-wakai-yitajyaami akimisanta-yitajira. Irootaki amatantyaarori ajata-kayiro asiya-kota-jyaari Saipatzii-totaari, antaiki-siri ankantajyaa. ¹⁴Aritapaaki akimitakari ikantaranki iintsi, oshiki ipasini-yitzi aikiro ijatatyii inkimotati. Tima ari ikantayitari kaari sintatsini yamatawitaitiri, iyotaitirika kaari tampatzikata-tsini. Iriyyitaki kimitakarori arapana-yitakairi tampyaa, okinayitzi tsika-rikapayi. ¹⁵Irootaki añaawinta-yitajai iroopiro-pirotatsiri onkanta-kaakai atakoyitantaja. Ontzimatyii antaiki-siri-yitaji, ankimita-jyaari tsika ikanta Saipatzii-totaari. Tima iriitaki Saipatzii-totaari kimitana-jyaaronimi aito. ¹⁶Irooma maaroni arokaiti akimitaro iroorikami iwatha. Tima aparoni atziri kimotatatzi iwathaki kamiitha owichaa-wakaiyita tsika iwawitonkiyita, tima kamiitha ikanta itikatsitzi iwathaki. Ari ankanta-yitajyaari arokaiti iwathayitaira Saipatzii-totaari, antawaita-jiniri kamiitha, amitakota-wakaai-yitanajyaa, antakota-wakaa-najyaa aajatzi.

Owakirari añaantari ikantakaa-yitaaro Saipatzii-totaari

¹⁷Pinkimi nonkantimiro okaratzi iyotakaa-kinari Awinkathariti: Aritapaaki pikimita-koyitakari osaawi-satziiti, tima aminaasi-yitaka yantayitziro irirori okaratzi ikinkishiryaayitari, ¹⁸osiyawaitakaro

ikinkisiryaaani tsika okanta tsitinikiri. Kisosiri ikantayitaka, ti inintajiiti iyota-kotairi Pawa, ti ñiñiro yanintai-yaaro inintakaa-witakariri. ¹⁹Ti impasiki-wintajyaa, iro ayimatakiri imayimpinka, iyaari-piro-sirinka yamita-piintakari. ²⁰Irooma awirokaiti, piyota-kotajiri Saipatzii-totaari, ti onkamiithati pantayitairo iroka-payi. ²¹Tima omapiro-rika pikimisantairi, piyotanajiro iroopirori onatzii okaratzi iyomitaanta-paintziri irirori. ²²Tsika-rika pikanta-witaka pikaariprotzi pairani, ontzimatyii piwashaanta-yitairo, tima amatawitakimi okaratzi piniwiwai-yitari awiroka. ²³ontzimatyii pinkimita-kaantairo owakirataa-tyiimi pikinkisiryaaani. ²⁴Ontzimatyii piwakira-siri-yitai, irootaki iwitsikan-takamiri pairani Pawa pinkimita-jyaari irirori, tampatzika-siri-piro pinatyii, kitisiriri pinkantajyaa.

²⁵Tira onkamiithati pamatawita-najiri pishininka-payi, iro kamiithatatsi piñaa-nita-jyaaro iroopirotatsiri. Tima onkimita-naatyii-yaaro owichaa-wakai-yityaami. ²⁶Ari okantari aajatzi, aririka pinkisyaa, piriipiroti pikaaripiro-siritzi-kari. Ontzimatyii piñaa-sintsityaaro piwawisaan-tyaarori sintziini pimasirinka, airo pimaa-kotziro irojatzi pasini kitaitiri, ²⁷pisinitajiri = kari Kamaari yanta-kayimiro kaari-pirori. ²⁸Kosintzi-rika pinatzii, piwashaantairo, ontzimatyii pantawaitaji. Pinkimaatsi-winta-jyaaro pantawai-wintiro pininta-yitziri, onkanyaa piñaantyaarori ontzimi-moyitaimi, ari onkanyaa pimpasi-yitan-tyaariri asinonkaa-yitachari. ²⁹Ari okimitari aajatzi, tira onkamiithati piñaawaita-sityaaro kaari-pirori ñaantsi. Iro piñaawaita-piinti kamiithari ñaantsi, ari onkanyaa piwitsika-sirita-kaanta-jyaariri kimayitimini. ³⁰Airorika pantayita-najiro kamiithata-tsiri, aritaki iwasirita-kota-kyaami Tasorinkantsi poñaachari Pawaki. Tima iriitaki aamaako-winta-piinta-kamiri irojatzi apaata pawisako-siritan-tajyaari. ³¹Piwashaantiro iroñaaka pikisa-siritaka, aritapaaki pikisa-piintaka, piñaa-katsimatantzi, piñaana-minthatan-tayitzi, pikisi-matantzi. Ontzimatyii piwashaantairo pantayitakiro kaaripiro-yitatsiri. ³²ontzimatyii pinkamiitha-siritai, pinisironkata-wakai-yitajyaa. Ontzimatyii pimpyaako-yitairi ikaratzi owaaripiro-sirita-kimiri, ikimitaa-jimira Pawa ipyaakotaimi irirori ikami-motaimira Saipatzii-totaari.

Tsika inkantajyaa yasitaari kitainkari

5 ¹Tima itakotani pinatzii Pawa itomiyitaamira, ontzimatyii pinkimita-kota-jyaari ikimitara irirori. ²Itako-siri pinkantanti, pinkimita-kotyaa Saipatzii-totaari itakoyitakai, yatsipi-wintakai ipaikakoitakiri. Irootakira kimitakarori okasankai-nkatzi ipomitai-tziniriri Pawa, oshiki ookimotakari.

³Tima yasitajyaami Pawa awirokaiti, tira onkamiithati pimayimpi-waiti, omapiro okowiinkatzi. Ti onkamiithataa-jati pinkinkitha-waita-koyitairo. Ari okimitari pasini kaaripiro-yitatsiri,

aajatzi okimita aririka piniwiyityaaro awaararonsi.^f 4 Ti onkamiithati piñaawai-yitairo kaari-pirori, pintsinampaan-tayiti, tikatsi apantyaaroni iroka-payi. Iro kamiithatatsi pimpaasoonkitairi Pawa. 5 Tima piyojiiti awiroka airora yaitajiri ikaratzi mayimpi-waiyita-tsiri tsika ipinkathari-wintantaji Saipatzii-totaari itsipataari Pawa. Ari inkimityaari aajatzi ikaratzi kaaripiro-siri-waita-tsiri, ikaratzi niwiyitarori owaararonsi ikimita-kaantaro iwawanimi onatyii. 6 Paamawintyaa yamatawitaitzimi = kari. Tima tzimatsi yomitaa-yitimini ininti yamatawitimi, ari onkanyaa yoitzipinaa-siritan-tyaamiri. Aritakira iwaskanitaa-yitairi Pawa inkarati piyathata-chani. 7 Ti onkamiithati aajatzi pintsipa-winthatyaari yokaiti. 8 Tima pairani tikira pinkimisantiriita Awinkathariti, kimiwaitaka pisaika-tyiimi otsitini-kitzi, pantayita-piintakiro kaari-pirori. Iro kantacha yasiyitaami Pawa, kimiwaitaka pisaikaa-tyiimi okitainkatzi. Irootaki pisaikan-tajyaari kamiitha pinkimita-kaanta-nakiro isaikaitzi okitainkatzi. 9 Tima inampi-siritan-tajyaami Tasorinkantsi, aritaki piñaayitairo pinkaminthaantaji, pintampatzika-siritai, piñaawaita-piintajiro iroopirori. 10 Ontzimatyii panta-piinta-yitanajiro ookimotyaarini Awinkathariti. 11 Airo pitsipawinthatari kimitakariri saikayita-tsiri otsitini-kitzi. Piyomithathatiri, tima ti onkamiithati yantayitziri, aminaawaitantsi onatzi. 12 Tima oshiki owaañaantzi aririka ankinkithata-kotiro okaratzi yantaitziri amanani-kiini. 13 Iro kantacha aririka piyomithathatakiri, kimiwaitaka piitatyii-nirimi iyaari-pironka. Aritaki inkinkisiryaa-yitanaiyaa, inintanajiro irirori inkamiitha-siri-yitai, tima onkimita-jyaaro isaikanaa-tyiimi okitainkatzi. 14 Irootaki ikantai-tantakari:

Aritaki pimaaki, pisaakiti,
Pintzinaaji pintsipa-yitakari kaminkari,
Iriitaki ootajimini Saipatzii-totaari.

15 Aamawinta pinkanta-winta-jyaaro onkarati pantayitiri, airo pisiyako-yitari masontzi-siriri, pinkimita-kotyaari ikantayita yotaniri. 16 Airo pisaika-waita-sita, tima tzimatsi oshiki kaari-piro-siririiti iroñaaka. 17 Airo pimasontzi-siri-waitzi, pamina-minatiro pinkima-thatairo inintakayimiri Awinkathariti. 18 Airo pisinki-waita, tima oshiki okowiinkatzi. Okowa-pirotatyaa isaika-siritan-tajyaami Tasorinkantsi. 19 Pinkinkithawaita-najiro awirokaiti Panthaantsi, pimpanthaa-yitiro onkarati iyosirita-kayimiri Tasorinkantsi, owisiryaa-winta pinkanta-winta-jyaari Awinkathariti. 20 Paasoonki piwapiintajiri Asitairi Pawa piñaayitziro maaroni tsika-rika opaiyita, tima pinkatha piwayitairi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.^g

^f 5.3 yasitaami = * kitisiriri   ^g 5.20 pinkatha piwayitairi = * wairontsi

Pimpinkathata-wakai-yitajyaa

²¹ Ontzimatyii pimpinkathata-wakai-yitajyaa, tima pinkatha piwayitairi Pawa. ²² Iinaitairi, pimpinkathatairi piimi-payi, pinkimita-kaantiri pipinkathatzi Awinkathariti. ²³ Tima inkarati iimintaitari ijiwatziro iina, ikimitakari Saipatzii-totaari ijiwatziri kimisantzin-kariiti. Tima yoka Saipatzii-totaari ikimita-kaantari kimisantzin-kariiti iriimi iwatha, iriimi Saipatzii-totaari iitotana-jyaami kimisantzin-kariiti. Iriitaki wawisaako-siri-yitairini. ²⁴ Tima maaroni kimisantzin-kariiti pinkatha iwairi Saipatzii-totaari, ari onkimityaari kooya-payi ompinkathata-piintairi oimiiti. ²⁵ Iimintaitari, pintako-yityaaro piinaiti, pinkimita-kotyaa Saipatzii-totaari itakoyitakari kimisantzin-kariiti, iriita-jaantaki atsiyawintakari inkama-winta-yitairi. ²⁶ Irootaki yantantakarori iroka onkanyaa inkiti-sirita-kaantairi. Arira omatanaari aririka inkiwaatan-taiti, ikanta-piintaitzi: “Nokimisantajiro Iñaani.” ²⁷ Tima inintatzii Saipatzii-totaari kitisiri inkanta-yitajyaa ikaratzi kimisantairiri, kimita-jaantakami ti inkaaripiro-siritimi kapichiini. Tima isiyakotaari Saipatzii-totaari ikanta aatsini iina, ti ininti iñiuro inantyaari ampithayaa, opitsi-poroki-waiti, owaniinka onkanyaa. ²⁸ Irootaki yantayitairi iimintaitari, intakotyaa iinaiti. Inkimita-kaantiro itakotaro iwatha irirori, ari inkimita-najirori aajatzi iinaiti intakotyaa. ²⁹ Tima ti iñiiti atziri kimaatsita-kaawaityaaroni iwatha, otakotziita ikanta. Aritakira ikimitaa-jiriri aajatzi Saipatzii-totaari ikaratzi kimisanta-yitairiri. ³⁰ Ikimita-kaanta-yitaari iriirikami imisina, iriirikami itonki, iriirikami maaroni iwathaki. ³¹ Tima inkantaitzi:

Irootaki airo isaikantaja mainari-payi asitaririki aririka yaawakaa-najyaa, tima aaroni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

³² Oshiki okompiwitaka pairani inkimathataitiro iroka. Iriiwitaka Saipatzii-totaari siyakaa-wintacha aajatzi kimisanta-yitairiri. ³³ Ari okantari, ontzimatyii pintako-yitajyaa piinaiti, pikimitaara pitakota awiroka. Ari onkanta-yitana-jyaari aajatzi iinaitairi, ontzimatyii pimpinkatha-yitairi piimi.

6 ¹ Iintsiiti, pinkimisantairi asitamiri, tima irootaki kamiithatsiri ikowakaimiri Awinkathariti. ² Tima oshiki ikantakaan-takiri pairani Pawa. Iro kantacha ari osatikakari aaroni Ikantakaantsiri otzimi itanakarori oñaakan-tziro ikasiya-kaakairi Pawa, ikantaitaki:

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.

³ Aritaki pisaikaji kamiitha, osamani pinkanyaa paminawaiti kipatsiki. ⁴ Irooma awirokaiti asitaaniri, ti onkamiithati pinkisa-kaawaita-sityaari piwaiyani, iro kamiithatsi pintampatzika-yitiri, piyomitaa-najiri tsika okanta inintziro Awinkathariti.

⁵Ompirataari, pinkimisantiri awirokaiti onkarati impiratyaamiri ompiratamiri. Airo pamatawi-waitziri. Pinkatha piwiri, pinkimita-kaantiri pipinkathatziri Saipatzii-totaari. ⁶Airo piwakowinta-siwaita pantawaitiniri aririka yaminimi, iro pinimota-kaantyaariri. Pasi piwiro pantawaita-piintiniri, tima impiratani iwanajimi Saipatzii-totaari, pantiro inintziri Pawa. ⁷Siritha pinkanta-wintyaaro impira-yitamiri, pinkimita-kaantiro iriitakimi Awinkathariti pantawaitini, kaarira atziri. ⁸Tima ayojiitaki, iriitaki Awinkathariti pinayitaini okaratzii antayitakiro kamiithari, onkanta-witakyaa aroka-rika ompirataari, tirika impirataitajai. ⁹Ari pinkimityaari ompiratantaniiriiti, ontzimatyii paakamiitha-yitiri pimpiratani, airo pasaryii-mawaitari. Tima impirataari Inkiti-satzi pimpiratani, ari ikimitzi-tamiri aajatzi awiroka, impiratami. Tikatsi atziri siyakotyaarini Pawa iriipirori inatzi.

Ipiya-winta-siritantari kimisanta-naatsiri

¹⁰Iyikiiti, tonta-siri pinkantya, tima iriitaki Awinkathariti otapi-siritan-tyaamironi isintsinka. ¹¹Pinkimita-kaantiro pinkithaata-kota-tyiiaaromi yasitari Pawa ikisako-wintan-taitari. Irootaki piñaantyaarori pimpiyatyaari Kamaari. ¹²Tima kaari atziri maimani-yitajaini, iriitakira maimani-winthatairi kaari koñaayitatsini. Iriiyitaki pinkathari-wintan-taintsiri, tzimawita-chari isintsinka, tsitini-wiri inayitzi, iriitaki ompira-winthatariri osaawi-satzi, irijatzi antzita-karori kaari-pirori inkitiki. ¹³Tima yawintaaro aparoni owayiri iithaari asirota-tsiri, ari pinkimita-najyaari awiroka pawintaa-yitana-jyaari Pawa aritaki piñaakiro pinkisako-wintya. Tima aririka piña-sintsi-pirota-nakyyaa, tikatsira shiwa-siritimini. ¹⁴Piriipiro-yitaji, pinkimita-kotyaari tsika ikanta iwitsikaanta owayiriiti. Tima irootaki yitapiinta yooso-thaki-tziro iithaari airo yapakoorowaitanta. Ari pinkimita-piinta-najyaari awirokaiti, pinkinkisiryaa-koyita-najiro iroopirori, ari onkantya airo papakooro-siri-waitanta. Tima inkithaata-piintaaro owayiriiti asiro-taki iniiki, inkini ontzikaa-wintiri. Ari pinkimita-najyaari awirokaiti tampatzika-siri pinkanta-yitanajyaa, tima irootaki tzikaa-winta-siri-yitimini. ¹⁵Ikyaaanta-piintari owayiriiti iwiri iitziki, inkini ijayiti tsika-rika-payi. Ari pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti aamawinta pinkanta-piintajyaa inkini pijayiti tsika-rika-payi pinkinkithata-kotairo Kamiithari Naantsi isaikan-taitari kamiitha. ¹⁶Yawintaa-piintaro owayiriiti itzikaa-wintaminto yairika-yitziri airo okintantari paamakiiyitain-tsiri chakopi. Ari pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti pawintaa-pirota-najyaari Pawa inkini pintzikaa-winta-sirita-najyaa pimpiyatan-tyaariri Kamaari. ¹⁷Yawintaa-piintaro owayiriiti asiro-naki yamathaitari. Ari pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti pawintaa-yitanajyaa iwawisaako-siritaimi Pawa. Ikisako-wintanta-piintaro ithatzinka-minto owayiriiti. Ari pinkimi-yitana-jyaari

awirokaiti pinkisako-wintan-tyaaro Iñaani Pawa inkinkithasirita-kayimiri Tasorinkantsi. ¹⁸Pamana-piinta-yitaji, tima Itasorinka Pawa kinki-siriyaa-kaiyaitaimini opaitarika pinkowa-kotiriri. Iriapiro pinkanta-yitanajyaa inkini pamanakoyita-piinta-najiri maaroni yasiyitaari Pawa.^h ¹⁹Impoña pamana-koyitakina naaka, iñaapirota-kaantyaanari Pawa noyotan-tyaari nonkinkithata-najiro Kamiithari Ñaantsi kaari iyotako-witaita pairani. ²⁰Tima iro kamiithatatsi noña-piro-wintyaaro nonkinkithata-kaanti. Irootaki iminkyaa-wintai-takinari. Iro kantacha aikiro nojatakaa-tyiuro nonkinkithata-kaanti irojatzí nomatan-takyaarori nantayitajiro okaratzi ityaantan-taita-kanari.

owiraantarori withataantsi

²¹Aririka yariita-paakyaa Tíquico anta pisaika-jiitzi, iriitakira kamanta-paakimini tsika-rika nokantaka, tsika-rika opaita nantayitakiri aka. Tima yoka Tíquico iyiki inatzi, notako-pirotakari. Iriitaki iriipirotaantsi yamitakotakina nokinkithata-kaantaki. ²²Iro nontyaantan-tyaariri, onkanyaa piyotan-tyaari tsika nokanta nosaika-jiitzi aka. Ari onkanyaa pintharowinta-siritan-tyaari awirokaiti.

²³Ari okanta-tzimaita iyikiiti. Onkamintha isaikakaa-yitajimi kamiitha Asitairi Pawa, ari inkimitaimiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Ari onkanyaa pintakota-wakaan-tanajyaari, awintaa-siri piwanajiri. ²⁴¡Onkamintha inisironkataimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, pikarajiitzira pitako-piro-yitaari! ¡Omapirowí!

---

^h 6.18 yasiyitaari = * kitisiriri